

Ю.Г. Горященко,
аспірантка

*Дніпропетровська державна
фінансова академія*

Визначено перелік головних регіональних особливостей, що враховуються при формуванні системи інформаційно-аналітичного забезпечення управління розвитком підприємництва в економічних районах України; узагальнено сучасні вимоги до інформаційно-аналітичного забезпечення в ході прийняття управлінських рішень.

Ключові слова: *інформаційно-аналітичне забезпечення, управлінська діяльність, інформаційні потоки, інтегрована інформаційна система, регіональний розвиток.*

Постановка проблеми. В умовах фінансової кризи особливо гостро постають питання перегляду всієї концепції управління, що докорінно змінюється за своєю технологією. Вирішення їх потребує, насамперед, удосконалення сучасних організаційно-економічних методів регулювання інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності з метою побудови ефективної інформаційної системи управління.

Процеси, пов'язані з подальшим розвитком та впровадженням науково-технічних досягнень як в управлінській, так і в інших важливих видах діяльності держави (регіону, підприємства), є складовими державного механізму та його правового регулювання, а отже, визначають актуальність удосконалення інформаційних систем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженнями різних аспектів формування інформаційної інфраструктури управлінської діяльності займалися як вітчизняні вчені В.Б. Авер'янов [1] (в аспекті державного управління), М.В. Гуцалюк [2], Г.Ю. Климовицька [3] (в аспекті регіонального розвитку), А.М. Новицький, Я.Я. Пушак [5] (в аспекті регіональних особливостей формування інформаційного забезпечення), В.Я. Рубан, М.Я. Швець так і зарубіжні - В.Г. Афанасьєв, Ю.М. Батурін, Д. Белл,

Н. Вінер, Л.М. Землянова, М.М. Мазур, А.Д. Урсул та ін.; проблеми організації інформації на підприємствах висвітлюються у роботах Є.І. Бойка, М.А. Козоріз, П.Ю. Беленького, В.Б. Войцеховського, М.Ф. Кропивка, І.Д. Бондаря; питання організації фінансової та облікової інформації розроблялись О.Є. Кузьмінім, Є.В. Мнихом, І.О. Тивончуком; проблеми вдосконалення статистичної інформації відображено у роботах Я.О. Побурка, В.І. Карпова, С.О. Матковського; підходи щодо побудови інформаційно-логічних систем розкрито в роботах Є.В. Крикавського, А.І. Мокія та інших.

Однак ще багато теоретичних і методичних питань, пов'язаних з інтеграцією інформаційних систем, залишаються невирішеними, серед них: обмеженість інформаційних моделей опису процесів управління внаслідок їх суб'єктивності та неможливості побудови повної ієрархії цілей; невизначеність одних та складність отримання кількісних оцінок інших параметрів управлінських процесів у загальній системі; неоднорідність та зміна параметрів у процесі розвитку; наявність як зайвих, так і малоінформованих вузлів управління та ланок зв'язку; існування інформаційних протиріч між вузлами управління; недосконалість алгоритмів перетворення інформації (питання часу);

низький рівень аналітичної роботи у вузлах управління, невідповідність до неї управлінців, незадовільна організація діловодства [3].

Формування цілей статті. З метою удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення економічного розвитку регіонів необхідно вирішити такі завдання:

- узагальнити сучасні вимоги до інформаційно-аналітичного забезпечення в ході прийняття управлінських рішень;

- визначити перелік головних регіональних особливостей, які необхідно враховувати при формуванні системи інформаційно-аналітичного забезпечення управління розвитком підприємництва в областях України.

Методологічну основу вивчення побудови системи інформаційно-аналітичного забезпечення економічного розвитку регіону мають становити сучасні теорії ринкової економіки, вітчизняні та зарубіжні розробки з питань інформаційно-аналітичного забезпечення регіонального планування та управління, економіко-статистичні й економіко-математичні методи, методи аналізу, порівняння, узагальнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. В основі системи інформаційно-аналітичного забезпечення (з двома елементами – інформаційною та аналітичною складовими) є інформація. Створення інформаційних та аналітичних служб у регіонах супроводжує розробка й реалізація концепцій, програм і проектів регіональної інформатизації, що здійснюється як потреба реальних споживачів, які визначають і формують інформаційні потоки, задають характер, частоту надходження, обсяги інформації. Інформацію, що необхідна підприємницьким структурам, можливо звести до наступного: обсяг платоспроможного попиту (інформація про наявність фінансових ресурсів); перелік економічних агентів (“ділові партнери”), їхня характеристика (ділова історія, “кредитна історія”); інформація, що дозволяє оцінювати різноманітні ризики (економічні, екологічні, соціальні і т.ін.). На перший план виходить інформаційно-аналітичне забезпечення нових видів діяль-

ності (у першу чергу, пошук інвесторів), діяльності щодо зниження поточних виробничих витрат (насамперед – нові технології, внутрішньофірмова організація, підбір персоналу).

Загальними для всіх підприємницьких груп у їхній взаємодії з інституціональним середовищем є проблеми інформованості про стан правового середовища їх функціонування, про інших підприємців, про державу, політику влади. В Україні інформаційні відносини регулюються Конституцією України, Законами України “Про інформацію”, “Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах”, “Про інформаційні агентства”, “Про зв’язок”, “Про концепцію національної програми інформатизації”, “Про авторське право та суміжні права”, “Про обов’язковий примірник документів” та рядом інших.

Економіка й соціальне становище в Україні зазнають суттєвих змін. Тому від органів виконавчої влади потрібна точна реакція на них, аби забезпечити досягнення цілей, що стоять перед країною. У зв’язку з цим управлінський апарат у своїй повсякденній діяльності має обов’язково враховувати необхідність створення інформаційної системи управління.

Насамперед слід виділити основні підходи формування інформаційної системи. В.Б. Авер’янов [1] виділяє такі:

1) орієнтація на реалізацію інформаційних потоків (в основі – традиційна теорія управління);

2) орієнтація на обґрунтування рішень і вдосконалення процесів їх прийняття, на побудову мережевих моделей (в основі – аналіз прийняття рішень);

3) орієнтація на поділ інтегрованої інформаційної системи на ряд локальних підсистем, кожна з яких зорієнтована на прийняття одного чи групи управлінських рішень (системно-інформаційний підхід).

До кожного з підходів доцільно запропонувати принципи побудови систем інформаційно-аналітичного забезпечення управління [3]:

- по-перше, система інформаційно-аналітичного забезпечення має враховувати

специфіку діяльності регіону – галузеву структуру виробництва, наявність ресурсів, пріоритетні напрями розвитку економіки, соціально-економічні (демографічні, міграційні) особливості регіону тощо;

- по-друге, дану систему слід будувати після розробки стратегічного плану управління. Ця система не повинна будуватися та впроваджуватися врозрив із завданнями оперативного, тактичного характеру, що орієнтовані на поточне організаційне й фінансово-ресурсне забезпечення виконання планів та проектів;

- по-третє, для ефективного функціонування системи доцільним є залучення експертів, які здатні застосовувати свої знання

й технології у спільній роботі зі співробітниками інформаційно-аналітичних підрозділів;

- по-четверте, дана система має формуватися на базі двох основних сегментів: внутрішнього (мережі або комунікаційні вузли місцевих державних адміністрацій і органів місцевого самоврядування) і зовнішнього (мережі інформаційних центрів різного профілю).

На цій основі доцільно побудувати систему інформаційно-аналітичного забезпечення економічного розвитку регіонів з виокремленням регіональних особливостей її формування (див. табл.).

Таблиця

Регіональні особливості формування системи інформаційно-аналітичного забезпечення

Економічний район	Області	Перелік головних регіональних особливостей, які необхідно враховувати при формуванні системи інформаційно-аналітичного забезпечення управління розвитком підприємництва в регіоні
1	2	3
Донецький	Донецька, Луганська	- структурна перебудова виробничо-територіального комплексу та збалансування розвитку основних галузей спеціалізації з потребами суспільного господарства України
		- комплексна реструктуризація та технічне переоснащення вугільної промисловості
		- нарощування потужностей легкої й харчової промисловості, ефективне використання відходів виробництва та вторинних ресурсів
		- зміцнення матеріальної бази міського транспорту, комунального господарства, забезпечення стабільного водопостачання
		- широке впровадження у виробництво безвідхідних та маловідхідних технологій, переведення підприємств на оборотне водоспоживання
Придніпровський	Дніпропетровська, Запорізька, Кіровоградська	- технічна реконструкція перспективних підприємств базових галузей промисловості (чорна та кольорова металургія, хімічна промисловість, машинобудування, енергетика) і розвиток нових галузей (середнє, точне, транспортне машинобудування, електроніка)
		- підтримка високого технологічного рівня розвитку провідних галузей регіону: аерокосмічної, металургії, електроенергетики, машинобудування, металообробки
		- пріоритетний розвиток екологічно чистих виробництв, комплексне використання корисних копалин та відходів виробництва, інтенсифікація лісгосподарського виробництва
		- зміцнення виробничої інфраструктури, насамперед розширення мережі транспортних комунікацій, зв'язку, подальший розвиток будівельної індустрії, промисловості будівельних матеріалів

Продовж. табл.

1	2	3
Східний	Полтавська, Сумська, Харківська	- технічне переоснащення та підвищення ефективності підприємств тракторного і сільськогосподарського машинобудування, автомобільної, авіаційної, електронної та електротехнічної промисловості
		- структурна перебудова промисловості, насамперед машинобудування, з метою збільшення виробництва товарів народного споживання, конверсія частини виробничих потужностей підприємств військово-промислового комплексу, зміцнення міжгалузевих виробництв для потреб машинобудування
		- забезпечення максимально можливих обсягів видобутку газу, нафти, стабільного водопостачання і раціонального водокористування
		- удосконалення спеціалізації сільськогосподарського виробництва;
		- підвищення товарності та ефективності сільського господарства, розвиток переробних галузей харчової промисловості
Центральний	Київська, м. Київ, Черкаська	- структурні зрушення в економіці, спрямовані на посилення її соціальної орієнтованості, прискорений розвиток харчової і легкої промисловості; докорінну реконструкція, технічне переоснащення і створення нових потужностей для переробки сільськогосподарської сировини
		- прискорення розвитку машинобудівних галузей: авіабудування, сільськогосподарського машинобудування, електроніки, точної механіки та оптики, і конверсія окремих підприємств військово-промислового комплексу
		- реконструкція та технічне переоснащення підприємств хімічної промисловості;
		- розв'язання еколого-економічних і соціальних проблем, пов'язаних з ліквідацією наслідків аварії на Чорнобильській АЕС
		- пріоритетний розвиток наукоємних виробництв, створення на основі науково-технічного потенціалу м. Києва технопарків (технополісів);
Поліський	Волинська, Житомирська, Рівненська, Чернігівська	- технічне переоснащення та модернізація промислових підприємств, зокрема сільськогосподарського машинобудування, приладобудування, видобутку і переробки мінералів, легкої промисловості
		- створення наукоємних виробництв з випуску електронної техніки, електропобутових та інших товарів для населення
		- забезпечення обґрунтованої конверсії підприємств оборонного комплексу на виробництво техніки для переробних галузей і сільського господарства, а також побутової техніки
		- подальший розвиток галузей спеціалізації регіону: сільського та лісового господарства, харчової промисловості; забезпечення збільшення обсягів вирощування картоплі, льону та їх ефективного використання; розвиток м'ясо-молочної промисловості на базі використання місцевих ресурсів
		Карпатський
- структурна перебудова промислового комплексу шляхом підвищення питомої ваги сільськогосподарського й автомобільного машинобудування, електронного та електротехнічного виробництва з використанням сучасних технологій		
- реконструкцію виробництв у хімічній промисловості, впровадження нових технологій, орієнтованих на випуск кінцевої продукції		
- впровадження нових технологій глибокого буріння та комплексної глибокої переробки корисних копалин з метою екологізації та підвищення ефективності паливно-енергетичного комплексу; розширення пошукових і розвідувальних робіт		
- подальший розвиток та інтенсифікацію лісового господарства, лісопромислового комплексу, легкої і харчової промисловості		

1	2	3
Причорноморський	Автономна Республіка Крим, Одеська, Миколаївська, Херсонська	- активний розвиток прикордонної торгівлі та прикордонного співробітництва;
		- пріоритетний розвиток морегосподарського комплексу, зокрема рибного господарства, забезпечення збалансованої роботи морського портового господарства
		- комплексне використання рекреаційних ресурсів, розвиток індустрії туризму, відпочинку та лікування
		- удосконалення галузевої структури промисловості, прискорення розвитку нових наукоємних, екологічно безпечних виробництв, суднобудування та судноремонту, часткову конверсію виробничих потужностей підприємств військово-промислового комплексу
		- впровадження у промисловість ресурсощадних технологій, переш за все, енерго- та водоощадних;
		- досягнення раціональної спеціалізації у харчовій та легкій промисловості, розвиток виноградарства та виноробства
		- освоєння паливно-енергетичних ресурсів шельфової зони Чорного моря
- технічне переоснащення та вдосконалення виробничої інфраструктури: транспорту, засобів зв'язку, забезпечення інженерного захисту морського узбережжя		

* таблиця побудована та доповнена за матеріалами [5]

Висновки. 1. Запропонований перелік головних регіональних особливостей формування системи інформаційно-аналітичного забезпечення управління розвитком підприємства в економічних районах має теоретичний та науково-практичний характер, оскільки вдосконалення інформаційного забезпечення є пріоритетним завданням на всіх рівнях управління.

2. На основі узагальнення сучасних вимог до інформаційно-аналітичного забезпечення в ході прийняття управлінських рішень окреслені основні принципи побудови

систем інформаційно-аналітичного забезпечення управління (врахування специфіки діяльності регіону, відповідності до стратегічного, тактичного та оперативного планів, залучення експертів тощо).

Темою подальших досліджень є аналіз регіонального планування на основі нових технологій управління; визначення нових перспективних напрямів регіональної економічної політики та ранжування регіонів за інформаційно-аналітичним забезпеченням за допомогою факторного аналізу.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / За заг. ред. В.Б. Авер'янова. — К.: Факт, 2003. — 384 с.
2. Інформатизація управління соціальними системами: організаційно-правові питання теорії і практики: Навч. посіб./ В.Д. Гавловський, М.В. Гуцалюк, Р.А. Калюжний, В.С. Цимбалюк, Ю.В. Ящуринаський / За заг. ред М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного. — К.: МАУП, 2003. — 336 с.
3. *Климовицька Г.Ю.* Регіональні особливості інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємством // Актуальні проблеми економіки. — 2004. — № 2(32). — С. 172-176.
4. *Мінченко А.В.* Правова інформатика. Концепція інформатизації. — К.: Арістей, 2003. — 288 с.
5. *Пушак Я.Я.* Інформаційне відображення інвестиційної привабливості регіонів України // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Економічні проблеми розвитку виробництва регіону: Щорічник наукових праць. Випуск XXXI / НАН України. Інститут регіональних досліджень. - Львів, 2001. — С. 283-298.
6. Технологія автоматизованого оброблення економічної інформації: Навч. посіб. Ситник В.Ф., Орленко Н.С.— К.:КНЕУ, 2006. — 332 с.